Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

31 490 Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 209 BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2016

Zoals toegezegd in mijn brief van 7 april 2016 (Kamerstuk 31 490, nr. 201) informeer ik u hierbij over het betaalgedrag van de rijksoverheid en decentrale overheden.

Belang van tijdige betaling

Tijdige betaling van rekeningen is van wezenlijke invloed op de financiële positie van ondernemingen. Daarom is een goede invulling van betaaltermijnen onderdeel van het ondernemerschapsbeleid. De overheid heeft op dit punt een voorbeeldfunctie te vervullen.
Overheden zijn wettelijk verplicht om binnen 30 dagen te betalen. Dit geldt voor de gehele overheid[1]. Hoewel verschillende bestuursorganen verantwoordelijk zijn voor hun eigen financiële huishouding[2], hecht ik er aan om uw Kamer hierover eenduidige en gestructureerde informatie beschikbaar te stellen, wat ik door middel van deze brief doe.

Rijksoverheid

De rijksoverheid monitort sinds 2009 de betaaltermijnen van het Rijk. Dit loopt mee in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk, die afgelopen mei is verschenen en u op 18 mei 2016 is aangeboden (Kamerstuk 31 490, nr. 205).

Volgens de wet moet de overheid binnen 30 dagen betalen voor alle facturen die correct zijn ingediend en waarbij geen verschil van inzicht over de geleverde prestatie bestaat. In de praktijk komt het wel voor dat facturen met een foutje, of waarbij nog discussie is over de levering, in

[1] De Richtlijn Late Payments koppelt deze verplichting aan het begrip «overheid» in de zin van de aanbestedingsrichtlijn. Dit is een ruim overheidsbegrip.
[2] Betaalgedrag van provincies en gemeenten is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van hun besturen (GS en B&W). Dit vloeit voort uit de autonomie die gemeenten en provincies hebben in hun bedrijfsvoering krachtens artikel 124, lid 1 van de Grondwet.

kst-31490-209
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

het betaalsysteem terecht komen. In de praktijk is een percentage van 100% dus niet haalbaar. Daarom rekent de rijksoverheid zichzelf af op het behalen van een streefwaarde van minimaal 90% van de facturen betaald binnen 30 dagen.

In 2014 en 2015 heeft elk van de departementen voldaan aan de streefwaarde dat 90% van de betalingen voor ingekochte goederen en diensten binnen 30 dagen moet zijn afgerond. De gemiddelde score voor de rijksoverheid is in 2015 ten opzichte van 2014 vrijwel gelijk gebleven: 94,3% tegenover 94,4% in 2014.

Overzicht per departement:

% REKENINGEN BETAALD BINNEN 30 DAGEN	2015	2014	2013
Algemene Zaken	**94,0**	93,1	92,4
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	**92,2**	94,2	91,0
Buitenlandse Zaken	**92,9**	94,8	92,6
Defensie	**92,7**	91,0	85,9
Economische Zaken	**94,1**	90,4	92,4
Financiën	**96,7**	96,7	97,1
Infrastructuur en Milieu	**95,0**	97,0	96,0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	**97,7**	96,7	96,8
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	**95,3**	97,0	97,4
Veiligheid en Justitie	**94,0**	93,0	82,0
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	**92,8**	94,6	92,3
Gemiddeld[1]	**94,3**	94,4	92,4

[1] Ongewogen, rekenkundig gemiddelde.

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, stabiliseert de score op dit moment net boven 94%. Daarom heb ik, mede naar aanleiding van de motie Mulder/Verhoeven (Kamerstuk 32 637, nr. 190), besloten met ingang van 2016 de streefwaarde voor de rijksoverheid te verhogen van 90% naar 95%.

Provincies

U heeft mij in het AO Ondernemen en Bedrijfsfinanciering van 30 september 2015 (Kamerstuk 31 311, nr. 161) gevraagd informatie te verschaffen over het betaalgedrag van provincies. Ik heb via het Interprovinciaal Overleg (IPO) een uitvraag gedaan aan de provincies naar hun betaalgedrag. Hieronder treft u daarvan het resultaat aan, waarmee ik aan mijn toezegging voldoe.

De cijfers van de provincies laten een gemengd beeld zien; er is in ieder geval ruimte voor verbetering gezien de gemiddelde score van 87% tijdigheid binnen de wettelijke betaaltermijn van 30 dagen. Niet bij alle provincies is de bedrijfsvoering erop ingericht om specifiek te kunnen rapporteren over betalingen voor commerciële transacties. Invoering of aanpassing van het beleid met het oog op het betaalgedrag van provincies is primair de verantwoordelijkheid van de colleges van gedeputeerde staten.

Gerealiseerde betaaltermijnen provincies (in % binnen 30 dagen)

PROVINCIE	2015	2014
Drenthe	89[1]	92
Flevoland	88[2]	70
Friesland	91	85
Gelderland	95	96
Groningen	89	92
Limburg	79	80

PROVINCIE	2015	2014
Noord-Brabant	93	93
Noord-Holland	81[3]	79
Overijssel	86	86
Utrecht	86	90
Zeeland	87	87
Zuid-Holland	85	85
Gemiddeld	87	86

[1] Door de provincie Drenthe wordt geen onderscheid gemaakt tussen commerciële en niet commerciële transacties. In de berekening van het percentage zijn alle transacties meegenomen die via de crediteurenmodule in het financieel systeem zijn afgehandeld.
[2] De lage score van de provincie Flevoland in 2014 werd veroorzaakt door de ingebruikname van een nieuwe versie van het financiële systeem. De laatste twee maanden van 2015 is een percentage van 92% gehaald.
[3] In het percentage is niet gecorrigeerd voor facturen die niet voldoen aan de factuureisen (onjuiste facturering, ontbreken opdracht of opdrachtnummer, factuur hoger dan opdracht etcetera)

Gemeenten

In de betaaltermijnenbrief die op 30 april 2015 naar de Tweede Kamer is gestuurd (Kamerstuk 34 000 VII, nr. 44) heb ik u geïnformeerd over het voornemen van de VNG om te komen tot een aanpak om gegevens over het betaalgedrag van gemeenten op een transparante en doorlopende manier openbaar te maken, die recht doet aan een ieders verantwoordelijkheid. Ook gemeenten zijn zich terdege bewust van het belang van tijdig betalen, omdat het van wezenlijke invloed is op de financiële positie van ondernemingen en daarmee op de lokale economie.

De VNG heeft alle gemeenten individueel aangeschreven met het verzoek om gegevens over hun betaalgedrag in 2015 beschikbaar te stellen[3]. De gehanteerde methodiek en vraagstelling sluit aan bij de gegevensverzameling zoals bij het Rijk en de provincies wordt gehanteerd, zodat de resultaten onderling vergelijkbaar zijn. Op deze manier wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gegevens die ontleend kunnen worden aan bestaande toezicht- en monitorarrangementen en blijft de verantwoording voor de cijfers liggen bij de individuele gemeenteraden, maar rapporteert het Rijk deze jaarlijks in een overzicht aan uw Kamer.

Van de 391[4] gemeenten hebben 275 de gevraagde gegevens aangeleverd en 116 niet. Ik vind het mooi dat een groot deel in dit eerste jaar aan deze nieuwe monitoring aanpak heeft deelgenomen. De samenleving heeft immers recht op een overheid die op transparante wijze rapporteert over de mate waarin de overheid zelf aan de wettelijke verplichtingen voldoet. Onze ambitie is dat alle gemeenten meedoen. Dat is nu niet het geval. Daarom heb ik samen met de VNG een brief gestuurd om de verantwoordelijke wethouders van de desbetreffende gemeenten te vragen de gegevens over betaaltermijnen per omgaande alsnog aan te leveren. Ik zal uw Kamer hierover informeren.

---

[3] Exacte vraagstelling van de uitvraag door VNG:
- Het percentage betalingen van ingekomen facturen over heel 2015 betalingen gerealiseerd in commerciële transacties (dus niet voor subsidies, uitkeringen e.d.), waarbij de wettelijke betaaltermijn van maximaal 30 dagen na de dag van ontvangst van de factuur is gehaald;
- De gemiddelde betaaltermijn over heel 2015 (in aantal dagen na de dag van ontvangst van de factuur) van de ingekomen facturen;

Bij de uitvraag van gemeentelijke betaalscores is geen onderscheid gemaakt tussen correcte en betwiste of onjuist ingediende facturen, deze laatste zijn dus mede in de cijfers verwerkt.

[4] Tot eind 2015 was nog sprake van 391 gemeenten. De gemeente Zeevang is vanaf 2016 opgegaan in de gemeente Edam-Volendam.

Ik heb Dun & Bradstreet verzocht om een inventarisatie over 2015 van de gemeentelijke betaaltermijnen op basis van de kredietinformatie van toeleveranciers uit hun administratie om de hiaten op te vullen. In onderstaand overzicht zijn de prestaties van gemeenten op basis van de beschikbare gestelde gegevens van tijdige betaling geaggregeerd weergegeven.

	2014		2015	
	aantal gemeenten	%	aantal gemeenten	%
>90% tijdig[1]	197	50	156	41
85 tot 90% tijdig	47	12	90	23
80 tot 85% tijdig	43	11	62	16
70 tot 80% tijdig	80	20	60	16
<70% tijdig	27	7	15	4

[1] In 2014 waren alleen cijfers beschikbaar van Dun & Bradstreet. Hiervoor geldt: «tijdig» is «minimaal 90% betaald binnen contractuele termijn» of «gemiddeld aantal dagen tot betaling is niet hoger dan 30».
In 2105 zijn de cijfers die via de VNG zijn aangeleverd alleen beoordeeld op «% betaald binnen de wettelijke termijn van 30 dagen» (conform Rijk en provincies). De D&B-cijfers zijn net als vorig jaar beoordeeld op tijdig (binnen contract) of gemiddeld binnen 30 dagen.
Het streefcijfer van 90% is uitsluitend gehanteerd voor de vergelijkbaarheid tussen overheden. De rijksoverheid heeft zichzelf dit streefdoel opgelegd en kan dit niet opleggen aan decentrale overheden.

Het totaaloverzicht met de scores per gemeente is te vinden op de VNG-website www.waarstaatjegemeente.nl en op de website over betaaltermijnen van MKB-Nederland (www.snellerbetalen.nl). In deze lijst is ook zichtbaar welke gemeenten deze gegevens inmiddels zelf vrijwillig hebben aangeleverd.

Dun & Bradstreet geeft aan dat uit hun gegevens kan worden geconcludeerd dat in 2015 over het geheel gemeten 84% van alle gemeentelijke betalingen binnen de contractueel overeengekomen termijn is afgehandeld. Deze score is gelijk gebleven ten opzichte van 2014. Een rekenkundig gemiddelde van de scores per gemeente komt uit op 85% «betaald binnen 30 dagen».

Op basis van de beschikbare gegevens blijkt dat de 90%-norm in veel gemeenten nog niet wordt gehaald en ook dat de gemiddelde betaaltermijn soms boven de 30 dagen uitkomt. Ik vind dit ongewenst. Verdere verbetering van het betaalgedrag van gemeenten is daarom noodzakelijk, dat erkent ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De verantwoordelijkheid om hierop actie te ondernemen berust, zoals gezegd, primair bij de colleges van B&W. Ik zal in overleg treden met de VNG om te bezien welke acties mogelijk zijn om gemeenten te ondersteunen met als ambitie dat ook gemeenten minimaal 90% van de facturen binnen 30 dagen betalen. Ook zal ik mijn collega van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties informeren over de uitkomsten van deze inventarisatie en hem verzoeken hierover het gesprek aan te gaan met de decentrale overheden.

In positieve zin wil ik melding maken van vier gemeenten die ruim boven de 90% «betaald binnen 30 dagen» scoren en daarbij ook nog gemiddeld in tien dagen of minder betalen. Dit betreft Midden-Drenthe, Horst aan de Maas, Leerdam en Doetinchem, die daarmee niets dan lof verdienen.

De monitoring zal voor de komende jaren worden voortgezet op de wijze die nu is ingezet, waarbij ik een beroep doe op de gemeenten om, net als de provincies, volgend jaar alle zelf inzage te bieden in hun gerealiseerde betaaltermijnen.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp